

1. Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΘΑ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕΙ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ ΤΕΤΕΛΕΣΜΕΝΑ

Μέσο:FREE SUNDAY

Ημ. Έκδοσης: ...23/06/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: ...25/06/2019

Σελίδα:5

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

23.06.2019
www.freesunday.gr

◆ συνέντευξη ◆

FS | 05

Τους στόχους και τις επιδιώξεις της Τουρκίας μέσω της νέας έντασης που προκαλεί στην κυπριακή ΑΟΖ, αλλά και τις δυνατότητες αντίδρασης της Ελλάδας και της Κύπρου, αναλύει ο γενικός διευθυντής του ΕΛΙΑ-ΜΕΠ, δρ. **Θάνος Ντόκος**.

Για άλλη μια φορά η ένταση στις σχέσεις Ελλάδας και Κύπρου με την Τουρκία μπαίνει στα... κόκκινα. Πόσο σοβαρά είναι, κατά την άποψή σας, τα πράγματα;

Είναι σημαντικό να προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε τις τουρκικές επιδιώξεις, για να σχεδιάσουμε αποτελεσματικά τη δική μας πολιτική. Στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου η Τουρκία θεωρεί ότι απειλείται με αποδυνάμωση των διεκδικησών της μερική απώλεια του ρόλου της ως κεντρικού ενεργειακού κόμβου και γεωπολιτική περιθωριοποίηση σε μια περιοχή υψηλής αξίας για τα τουρκικά συμφέροντα. Οι θετικές προοπτικές γεωγραφικής διέγερσης και περαιτέρω εμπόδυνσης των τριγωνικών συνεργασιών [Ελλάδα και Κύπρος με Ισραήλ και Αίγυπτο αντίστοιχα, με αυξανόμενο αμερικανικό αλλά και γαλλικό ενδιαφέρον] ενισχύουν περαιτέρω την τουρκική αίσθηση απομόνωσης, ενώ οι νέες ενεργειακές ανακαλύψεις μεγεθύνουν το διακύβευμα από ενεργειακής και γεωοικονομικής άποψης [αν και ακόμη τα ευρήματα είναι σχετικά μικρά]. Η Τουρκία θα χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της για να διαταράξει την «κανονικότητα» στην κυπριακή ΑΟΖ. Έχει υιοθετήσει μια απίστευτα μαζιμολιστική θέση όσον αφορά τις διεκδικήσεις της στην Ανατολική Μεσόγειο, ουσιαστικά σβήνοντας από τον χάρτη όχι μόνο το Καστελόριζο [με τις όποιες γεωγραφικές ιδιαιτερότητες] αλλά και Κύπρο, Κρήτη, Ρόδο και Κόρινθο, όσον αφορά την επηρέασή τους στη διεκδίκηση θαλασσίων ζωνών. Θα προσπαθήσει να δημιουργήσει τετελεσμένα μέσω της πραγματοποίησης των δικών της γεωτρήσεων. Και στο παρόν κλίμα θα διαπραγματευτεί ανταλλάγματα με διάφορες εμπλεκόμενες πλευρές, και κυρίως με τις ΗΠΑ, με τις οποίες υπάρχουν πολλά και σημαντικά ανοιχτά ζητήματα και διαφορές.

Η Τουρκία ισχυρίζεται ότι έχει αρχίσει ερευνητικές γεωτρήσεις εντός της κυπριακής ΑΟΖ. Η πράξη αυτή πώς περιγράφεται από το διεθνές δίκαιο;

Ο τουρκικός ισχυρισμός περί γεωτρήσεων δεν έχει επιβεβαιωθεί ακόμη, αλλά αυτό αποτελεί ζήτημα μάλλον δευτερευούσης σημασίας, καθώς τουρκική επιδίωξη ήταν να σταλεί το μήνυμα ότι η Τουρκία δεν αναγνωρίζει την κυπριακή κυριαρχία στις συγκεκριμένες περιοχές, τις θεωρεί δικές της και μπορεί να προβεί σε όποιες ενέργειες θεωρεί απαραίτητες χωρίς να μπορεί κανείς να την εμποδίσει. Ασφαλώς οι ενέργειες αυτές δεν είναι συμβατές με το πνεύμα και το γράμμα της Διεθνούς Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας.

Πώς κρίνετε τις έως τώρα αντιδράσεις της Αθήνας και της Λευκωσίας ενώπιον της τουρκικής προκλητικότητας;

Κρίνεται ως σχετικά ικανοποιητική η διπλωματική κλινοποίηση και ο συντονισμός με εταίρους και συμμάχους. Εξήγητη ιδέα ήταν και η έκδοση διεθνών ενταλμάτων σύλληψης από την Κυπριακή Δημοκρατία. Από δω και πέρα, χρειάζονται πολύ λιγότερες—έως ελάχιστες—δηλώσεις από ελληνικής πλευράς και αποφυγή κάθε μορφής κινδυνολογίας. Η συχνή επα-

«Η Τουρκία θα προσπαθήσει να δημιουργήσει τετελεσμένα»

ΣΤΟΝ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΡΥΣΙΚΟΠΟΥΛΟ

νόληψη—αυτονόητων—θέσεων υποδεικνύει περισσότερο ανασφάλεια παρά αποφασιστικότητα. Το αποτρεπτικό μήνυμα πρέπει να σταλεί μέσω άλλων, μη δημοσίων διαύλων επικοινωνίας, καθώς και μέσω ιδιαίτερα προσεκτικών ενεργειών.

Ελλάδα και Κύπρος τι θα πρέπει να ζητήσουν και τι να περιμένουν από τους εταίρους και συμμάχους τους;

Οι προσδοκίες μας θα πρέπει να είναι μάλλον περιορισμένες. Παρ' ότι υπάρχει διάχυτη δυσάρεσκεια για τη γενικότερη τουρκική συμπεριφορά, δεν είναι λίγες οι χώρες—μέλη της Ε.Ε. που δεν θέλουν να ωθήσουν τις σχέσεις με την Τουρκία στα άκρα, καθώς διακυβεύονται σημαντικά οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα. Επιπλέον, υπάρχει ανησυχία για το ενδεχόμενο χαλάρωσης των ελέγχων από τουρκικής πλευράς και αύξησης των προσφυγικών/μεταναστευτικών ροών προς την Ελλάδα και την Ευρώπη γενικότερα. Τέλος,

οι συνέπειες τυχόν κυρώσεων θα είναι αρκετά περιορισμένες, καθώς είναι σαφές ότι η Τουρκία αυτή τη χρονική περίοδο έτσι κι αλλιώς δεν έχει να περιμένει πολλά από την Ε.Ε. Οι ΗΠΑ έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν πολύ πιο ουσιαστικές πιέσεις οικονομικής και στρατιωτικής φύσης, αλλά θα το πράξουν μόνο εφόσον αυτό εξυπηρετεί τα δικά τους συμφέροντα.

Θεωρείτε ότι υπάρχουν πραγματικοί φόβοι για «ατύχημα» ή θερμό επεισόδιο στην περιοχή;

Η Τουρκία θα είχε δυσκολίες να προκαλέσει θερμό επεισόδιο με την Κυπριακή Δημοκρατία, καθώς η τελευταία δεν διαθέτει αεροναυτικές δυνάμεις. Όσον αφορά σενάρια περί γεωτρήσεων σε τμήμα της από εμάς θεωρούμενης ως ελληνικής ΑΟΖ, η Τουρκία γνωρίζει ότι οποιαδήποτε ελληνική κυβέρνηση δεν μπορεί να μην αντιδράσει σε μια τέτοια τουρκική κίνηση. Και η Ελλάδα δεν επιθυμεί μεν τη στρατιωτικοποίηση της κρίσης και την κλιμάκωση, αλλά έχει

τρόπους δυναμικής αντίδρασης αν δεν υπάρχει άλλη διέξοδος. Πρόκειται για σενάρια χαμηλής, αλλά, δυστυχώς, όχι μηδενικής πιθανότητας.

Πόσο πιστεύετε ότι σχετίζεται η νέα τουρκική προκλητικότητα με τις επερχόμενες εκλογές δημοψήφισμα στην Κωνσταντινούπολη; Επιχειρεί το καθεστώς Ερντογάν να κάνει «εξαγωγή» μιας εσωτερικής κρίσης;

Ο κ. Ερντογάν έχει ήδη αρκετά ανοιχτά μέτωπα στο εσωτερικό της χώρας, συμπεριλαμβανομένου και του πολιτικού «αυτογκόλ» με την επανάληψη των δημοτικών εκλογών στην Κωνσταντινούπολη—τις οποίες κινδυνεύει σοβαρά να [ξανα]χάσει—και της σοβαρής οικονομικής κρίσης, για τη διαχείριση της οποίας θα χρειαστεί σχετικά σύντομα να ζητήσει εξωτερική βοήθεια, ενώ αναμένεται η έναρξη νέων πολεμικών επιχειρήσεων εναντίον των Κούρδων στη Συρία. Ο συνδυασμός εσωτερικών και εξωτερικών προβλημάτων, η προσπάθεια προσέλκυσης ψηφοφόρων από τον εθνικιστικό χώρο, το μείγμα φιλοδοξιών και ανασφάλειας που φαίνεται να χαρακτηρίζει τον κ. Ερντογάν και η καλλιέργεια ενός κλίματος συνωμοσιολογικών εξηγήσεων για τα προβλήματα της χώρας αποτελεί ένα εύλεκτο μείγμα και προκαλεί κάποιες ανησυχίες για ενδεχόμενη εξαγωγή της κρίσης. Αλλά οι τουρκικές κινήσεις συνδέονται κυρίως με τη στοχοθεσία της Άγκυρας στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

Με την περιοχή της Μέσης Ανατολής να βρίσκεται σε αναβρασμό, πόσο επικίνδυνος για τη σταθερότητα της Ανατολικής Μεσογείου είναι οι τουρκικές κινήσεις;

Πέραν της Συρίας, το νέο μεγάλο μέτωπο είναι ο Περσικός Κόλπος και η εντεινόμενη αντιπαράθεση ΗΠΑ-Ιράν. Είναι εξαιρετικά δύσκολο να προβλέψει κανείς την εξέλιξη αυτής της κρίσης, που ασφαλώς περιπλέκει την περιφερειακή εξίσωση ασφαλείας και αποσπά την αμερικανική προσοχή από τα τεκταινόμενα στην Ανατολική Μεσόγειο. Σε περίπτωση περαιτέρω κλιμάκωσης, η Τουρκία θεωρητικά θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί την ευκαιρία και να προσφέρει κάποιες μορφές υποστήριξης στις ΗΠΑ με αντάλλαγμα μια συνεννόηση για άλλες αμερικανοτουρκικές διαφορές.

Μπορεί τελικά να βρεθεί ένα modus vivendi της Ελλάδας με την Τουρκία;

Μεσο-μακροπρόθεσμα οι ελληνοτουρκικές σχέσεις μπορούν να ομαλοποιηθούν πλήρως μόνο μέσω της διπλωματικής οδού. Μια πολεμική σύγκρουση θα μας εμπλέξει σε φαύλους κύκλους εντάσεων για πολλά χρόνια και ενώ δεν μπορεί να αποκλειστεί ως ενδεχόμενο, δεν θα πρέπει να θεωρείται και αναπόφευκτη. Επειδή όμως ατυχήματα συμβαίνουν, οι κακές εκτιμήσεις δεν είναι σπάνιες και εσωτερικές πολιτικές κρίσεις μπορεί να οδηγήσουν σε εξωτερικές περιπέτειες για λόγους αντιπερισπασμού, ο στόχος θα πρέπει να είναι να κρατήσουμε τους όποιους γείτονες μακριά από επικίνδυνες σκέψεις και ενέργειες. Η επιδίωξή μας πρέπει να είναι η διατήρηση αρνητικής σχέσης κόστους-οφέλους σε οποιοδήποτε σενάριο κλιμάκωσης και σύγκρουσης. Στην κατεύθυνση αυτή θα χρειαστεί μια στρατηγική με κεντρικούς στόχους τη διατήρηση επιρροής αποτρεπτικής ικανότητας, τη συγκέντρωση διπλωματικού κεφαλαίου και τη βέλτιστη προετοιμασία για μια διπλωματική διευθέτηση—μέσω προσφυγής σε διεθνές δικαιοδοτικό όργανο—σε χρόνο και με τρόπο που θα κατοχυρώνουν τα ζωτικά εθνικά συμφέροντα.

Μια πολεμική σύγκρουση θα μας εμπλέξει σε φαύλους κύκλους εντάσεων για πολλά χρόνια και ενώ δεν μπορεί να αποκλειστεί ως ενδεχόμενο, δεν θα πρέπει να θεωρείται και αναπόφευκτη.